

Aleksandra Zawadzka
Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu

Publikacje doktorantów w analizie bibliometrycznej jednostki? Wstępne rozpoznanie problemu

Streszczenie: Zgodnie z obowiązującym w Polsce prawem doktoranci mają status studentów studiów III stopnia, jednak wiele z ich obowiązków pokrywa się z tymi nałożonymi na pracowników naukowych. Dotyczy to również obowiązku publikowania — aby przedłożyć rozprawę doktorską doktorant powinien wykazać się pewnym dorobkiem. Zgodnie z nowelizacją ustawy o szkolnictwie wyższym za doktorat będzie można uznać nawet serię artykułów na konkretny temat. Do tego jednak potrzebna jest znajomość całości dorobku publikacyjnego doktoranta. W oficjalnych statystykach istnieją wyłącznie doktoraty, rejestrowane w bazach OPI i wydawnictwach statystycznych. Liczba obronionych doktoratów to jeden z tych wskaźników, który opisuje uczelnię, daje możliwość porównania jej wartości i pozycji wśród innych uczelni tego samego typu. Porównanie liczby doktoratów do twórczości w trakcie studiów doktoranckich stanowi jednak odrębne zagadnienie. Podejmowany problem badawczy będzie obejmował analizę wyników uzyskanych w najnowszym zagranicznym badaniu dotyczącym działalności publikacyjnej doktorantów (wobec braku takowych w Polsce) oraz próbę odpowiedzi na pytanie, czy w polskich warunkach istnieje potrzeba i możliwość podjęcia analizy bibliometrycznej publikacji doktorantów.

Słowa kluczowe: analiza dorobku, bibliometria, doktoranci

Rejestracja dorobku publikacyjnego prowadzona przez uczelnie wyższe dotyczy przede wszystkim dokonań pracowników i opiera się na założeniu, że treści te są tworzone wyłącznie przez pracowników naukowych zatrudnionych na etacie. W środowisku akademickim istnieje jednakże grupa osób, która także współtworzy wiedzę, choć jest też jej odbiorcą. Są to doktoranci. Młodzi ludzie, którzy zdecydowali się podjąć kształcenie na III poziomie.

W Polsce badania związane z tą grupą należą do rzadkości i tak naprawdę realizowane są od niedawna. Podejmują je pracownicy naukowcy¹, ale odnaleźć można również głosy samych doktorantów: powstały fora skupiające doktorantów np. na serwerze Agora SA, w portalu popularnego miesięcznika „Forum Akademickie” znajduje się „Doktorancka tablica informacyjna”, w tym samym miejscu można też odnaleźć szereg artykułów poświęconych przede wszystkim dniu dzisiejszemu doktorantów. Sami doktoranci omawiają swoje sprawy na konferencjach i spotkaniach organizowanych lub współorganizowanych przez Krajową Radę Doktorantów i samorządy doktoranckie na poszczególnych uczelniach². Problematyka studiów doktoranckich przedstawiana w publikacjach koncentruje się na ich

-
- 1 GÓRNIWICZ, J., MACIEJEWSKA, M., MIZEREK, H. (red.). *Oferta edukacyjna studiów doktoranckich a zapotrzebowanie na wysoko kwalifikowaną kadrę w różnych sektorach gospodarki : raport z badań*. Olsztyn: Ośrodek Badań Naukowych, 2006. ISBN 83-87643-69-6; DĄBROWA-SZEFLER, M., SZTABIŃSKI, P.B. *Model kształcenia doktorantów: wnioski z badań*. Warszawa: Centrum Badań Polityki Naukowej i Szkolnictwa Wyższego, Uniwersytet Warszawski, 2008. ISBN 978-83-927745-0-1.
 - 2 KUĆMIEROWSKA, B., SOSNOWSKA A. (red.). *Model funkcjonowania studiów doktoranckich w Polsce a możliwości jego realizacji w istniejącym stanie prawnym: Ogólnopolska Konferencja Doktorantów, Warszawa 19-21.09.2008*. Warszawa: Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne: Akademia Leona Koźmińskiego, cop. 2008. ISBN 978-83-61408-24-6; LEWICKI, J., KUROWSKA, K., SULIGOWSKI, D. (red.). *Model funkcjonowania studiów doktoranckich: doktoranci a obszary gospodarcze - szanse i zagrożenia współpracy: Ogólnopolska Konferencja Doktorantów, Warszawa, 18-20 czerwca 2010*. Kraków: Wydawnictwo Libron, cop. 2011. ISBN 978-83-62196-26-5.

materialnym aspekcie (stypendia, status materialny doktoranta) lub na powiązaniu tych studiów z potrzebami gospodarki. Skupianie uwagi na problemach materialnych czy organizacyjnych studiów doktoranckich, choć są to sprawy ważne, akurat w przypadku naszego kraju punktuje negatywy: sytuacja materialna doktorantów pozostawia wiele do życzenia, powiązanie studiów doktoranckich z gospodarką jest raczej w sferze planów niż rzeczywistych realizacji. Sami doktoranci podkreślają, że oczekuje się od nich zaangażowania dydaktycznego i badawczego, jednak nie precyzują swoich osiągnięć. Na próżno szukać zestawień dokonań dydaktycznych czy piśmienniczych tej grupy.

Badania dotyczące dorobku piśmienniczego doktorantów podejmuje się jednak za granicą. Doniesienie takie przedstawiono na przykład w czasopiśmie „Scientometrics”. Artykuł Vincenta Larivière pt. *On the shoulders of students? The contribution of PhD students to the advancement of knowledge*³ pozwala na zapoznanie się z wynikami badań nad działalnością publikacyjną doktorantów z rejonu Quebecu (Kanada). Analizując w bazie Web of Science (WoS) za lata 2000-2007 zapisy ich dotyczące na tle literatury przedmiotu, V. Larivière rozważa tezę o udziale doktorantów w tworzeniu nowej wiedzy. Za pracę doktorancką uznał taki tekst, którego co najmniej jeden autor był potwierdzonym uczestnikiem studiów doktoranckich bądź w roku publikacji pracy, bądź w roku wcześniejszym, ale pod uwagę wzięł wyłącznie artykuły oryginalne, przeglądowe i notki. Badaniem objął dużą próbę badawczą (25159 tekstów napisanych przez 8468 doktorantów). Z analizy wynika, że nieco ponad 30% studentów studiów III stopnia w rejonie Quebecu posiadało w dorobku co najmniej jedną pracę odnotowaną w WoS. Największą aktywność przejawili przedstawiciele nauk medycznych (63% doktorantów miało dorobek odnotowany w WoS) oraz nauk przyrodniczych i inżynieryjnych (40%), co pokrywa się z profilem analizowanych baz. Tylko 10% studentów nauk społecznych i 4% humanistów i przedstawicieli nauk artystycznych mogło pochwalić się podobnym osiągnięciem. V. Larivière przeanalizował również kwestie autorstwa (prace zespołowe/samodzielne) i stwierdził, że prace doktorantów znacznie częściej niż prace samodzielnych pracowników naukowych są wynikiem współpracy, a tym samym współautorstwa, w tym międzynarodowego. Okazało się również, że posiadanie dorobku publikacyjnego pozytywnie wpływa na ukończenie programu szkolenia doktoranckiego, otrzymanie stopnia doktora i ewentualną późniejszą aktywność na tym polu. Zdaniem Larivière są to oczywiste efekty, gdyż ci, którzy publikowali są lepiej włączeni w struktury nauki i znają mechanizmy nią rządzące.

Kim jest doktorant w Polsce?

Choć mówi się, że *doktorat to rodzaj profesjonalnego szlachectwa*⁴, a same studia doktoranckie datują swoją historię od 1958 r.⁵, aż do 2005 r. nie było precyzyjnej definicji doktoranta — zmieniła to *Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym*, gdzie czytamy, że doktorant jest uczestnikiem studiów III stopnia. Sprecyzowane też zostały obowiązki doktoranta (par. 197 *Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym*):

1. Doktorant jest obowiązany postępować zgodnie z treścią ślubowania i

3 LARIVIÈRE, V. On the shoulders of students? The contribution of PhD students to the advancement of knowledge. *Scientometrics* 2012, vol. 90, s. 463-481.

4 SZMIDT, C. Wstęp. W: Model funkcjonowania studiów doktoranckich w Polsce a możliwości jego realizacji... dz.c., s. 7.

5 Podaję za: SZTAJER, S. Nowy model studiów doktoranckich. W: *Bariery rozwoju polskich uczelni*. Poznań: Wydaw. UAM, 2008, s. 80.

- regulaminem studiów doktoranckich.*
- 2. Do podstawowych obowiązków doktorantów, poza obowiązkami określonymi zgodnie z ust. 1, należy realizowanie programu studiów doktoranckich oraz prowadzenie badań naukowych i składanie sprawozdań z ich przebiegu.*
 - 3. Uczestnicy studiów doktoranckich prowadzonych w uczelni mają także obowiązek odbywania praktyk zawodowych w formie prowadzenia zajęć dydaktycznych lub uczestniczenia w ich prowadzeniu.*

Poprzez realizowanie programu studiów doktoranckich ustawodawca rozumie przede wszystkim uczestnictwo w wykładach prowadzonych na uczelni. Określenie „prowadzenie badań naukowych” pozostaje niesprecyzowane, lecz można założyć, że oprócz prowadzenia badań (literaturowych, terenowych, eksperymentalnych) doktorant ma również uczestniczyć w procesie ich rozpowszechniania, czyli publikowania lub prezentacji na konferencjach i seminariach. Domniemanie to mogą precyzować zapisy w regulaminach studiów doktoranckich.

We wspomnianych wyżej analizach modelu studiów doktoranckich funkcjonujących w Polsce wyróżnia się co prawda kategorię „badania naukowe”, rozumiejąc pod tym pojęciem wiele różnych aktywności, w tym np. udział w konferencjach, uczestnictwo w projektach badawczych. Pytanie o publikacje doktorantów pada tylko w wypadku jednego studium tj. *Model kształcenia doktorantów: wnioski z badań* Małgorzaty Dąbrowy-Szeffler i Pawła B. Sztabińskiego. To badanie społeczne przeprowadzono w latach 2005-2007 na grupie 369 warszawskich doktorantów. Zgodnie z nim ponad 60% respondentów deklaruje posiadanie publikacji, tak o charakterze naukowym, jak i popularyzatorskim. Są to jednak dane wyłącznie deklaratywne, niezweryfikowane poprzez porównanie z rzeczywistymi zasobami upublicznonymi w książkach i czasopiśmie — nie taki był zresztą cel ww. badania. Autorzy pytają: *Czy jednak publikowanie [...] można potraktować jako element kształcenia doktorantów? Jest to możliwe wówczas, gdy publikacje powstają z inicjatywy promotora lub innego pracownika naukowego*⁶. Badanie potwierdziło, że większość z tych prac powstaje z inicjatywy i wsparcia promotora. Można się zatem spodziewać, że będą to prace współautorskie, ale czy wyłącznie? Zapewne nie. Nie mając danych bibliograficznych trudno ocenić skalę samodzielności doktorantów w tej sferze. Wydawać by się bowiem mogło, że najważniejszym dokonaniem doktoranta jako autora jest praca doktorska. O wartości dysertacji dla nauki pisał niedawno Remigiusz Sapa:

*Ze względu na wartość merytoryczną prace doktorskie z pewnością zasługują na szersze włączenie do systemu komunikacji naukowej. [...] Są to przecież zasoby przygotowane ze szczególną starannością, sprawdzane i kontrolowane przez wiele osób (promotor, recenzenci), wielokrotnie zweryfikowane przed przyjęciem ostatecznej wersji*⁷.

Vincent Larivière podkreśla jednak, że *„Chociaż studenci bronią swoich odkryć/pomysłów w ich pracach doktorskich, które przedstawiają rozmaitym komisjom recenzentów i, miejmy nadzieję, przyszłych kolegów, to ćwiczenie ma miejsce w „warunkach kontrolowanych”, polegających na tym, że skład komisji jest wynikiem ustaleń ich promotorów — ci ostatni są przecież zainteresowani awansowaniem własnego studenta. Stąd też przygotowanie dysertacji i obrona może być rozważane jako rytuał, w opozycji do*

⁶ DĄBROWA-SZEFLER, M., SZTABIŃSKI, P.B. dz. cyt., s. 33.

⁷ SAPA, R. Dostęp on-line do informacji o doktoratach i do pełnych tekstów rozpraw broniących w polskich uczelniach *Przegląd Biblioteczny*. 2010, nr 2, s. 180.

standardowego recenzowania, którego doświadcza się wysyłając tekst do czasopisma⁸ (tłum. własne).

Obecnie właśnie ten element zdobywania stopnia doktora jest w Polsce najlepiej udokumentowany. Od lat 90. XX w. prowadzona jest przez Ośrodek Przetwarzania Informacji w Warszawie (OPI) baza Prace badawcze SYNABA, obejmująca swym zakresem również prace doktorskie i habilitacyjne jako szczególnego rodzaju prace badawcze. Nie jest bazą bibliograficzną, bliżej jej do bazy faktograficznej. Chociaż Ośrodek Przetwarzania Informacji prowadzący bazę Nauka Polska, w skład której wchodzi SYNABA zastrzega, że przesyłanie informacji jest obowiązkowe i wynika z rozporządzenia KBN z 2001 r. to podkreślić trzeba, że przepis ten jest jednak nie do końca respektowany. Informacje przekazywane są na zasadzie dobrowolności, choć niektóre uczelnie mobilizują swoich doktorantów i ich promotorów, uzależniając wypłatę wynagrodzenia dla promotora od przesłania danych potrzebnych do bazy. Zgłoszenie, z racji swej dobrowolności, nie zawiera pól wymaganych i opcyjnych, a daje do dyspozycji pola: informacje o doktorancie, promotorze (promotorach), recenzentach, tytule pracy, miejscu i czasie obrony oraz zestawienie publikacji, w których jeszcze przed obroną przedstawiono częściowe wyniki prowadzonych badań. Takich kompletnych zapisów jest niewiele. Z otrzymanych z OPI informacji wynika również, że publikacje są często mylone z bibliografią załącznikową do pracy doktorskiej. Przeprowadzone przez Alicję Paruzel w 2008 r. rozpoznanie⁹ kompletności tej bazy świadczyło, niestety, na jej niekorzyść, przede wszystkim ze względu na drastyczny rozróżnienie między liczbami statystycznymi opisującymi obronione doktoraty (wykazywane np. w Małym Roczniku Statystycznym) a liczbą zarejestrowanych rekordów w tym samym roku statystycznym w SYNABIE.

Prace doktorskie udostępniane są publicznie na krótki czas przed obroną w czytelnich bibliotek uczelnianych lub wydziałowych i tylko w niewielkim procencie stają się klasycznymi wydawnictwami. Zarówno A. Paruzel, jak i R. Sapa podkreślają słabości właśnie w udostępnianiu tekstów dysertacji w naszym kraju. Bardzo istotna jest w tym przypadku perspektywa krajowa, a nie tylko uczelniana czy wydziałowa. Wygodnym, już praktykowanym, rozwiązaniem jest umieszczanie takich prac w repozytoriach uczelnianych, co jednak nie zawsze będzie się równało modelowi otwartemu open access. Na poziomie informacji bibliograficznych i ogólnych obok danych z bazy SYNABA dobrze rokuje wprowadzony nowelizacją ustawy *Prawo o szkolnictwie wyższym* z 2011 r. obowiązek szerokiego informowania o samej pracy, doktorancie, recenzentach i procesie recenzowania na stronach WWW jednostki nadającej tytuł.

Jeśli zatem nie dysertacja, to jaki tekst będzie świadczył o umiejętnościach komunikacyjnych i merytorycznych doktoranta i późniejszego doktora? Taką rolę powinny spełniać opublikowane w czasie studiów i krótko po nich prace w czasopiśmie i książkach zbiorowych.

Czy istnieje obowiązek publikacyjny doktoranta?

Potrzebę posiadania przez doktoranta publikacji definiuje tylko jeden akt prawny tj. *Ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki* — w paragrafie 11, punkt 2 czytamy:

⁸ LARIVIÈRE, V. dz.cyt., s. 464.

⁹ PARUZEL, A. System informacji o dysertacjach naukowych w Polsce: stan obecny i perspektywy. W: *Zarządzanie informacją w nauce*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2008, s. 103-117.

Warunkiem wszczęcia przewodu doktorskiego jest posiadanie wydanej lub przyjętej do druku publikacji naukowej w formie książki lub co najmniej jednej publikacji naukowej w recenzowanym czasopiśmie naukowym o zasięgu co najmniej krajowym, określonym przez ministra właściwego do spraw nauki na podstawie przepisów dotyczących finansowania nauki lub w recenzowanym sprawozdaniu z międzynarodowej konferencji naukowej lub publiczna prezentacja dzieła artystycznego.

Zatem lista publikacji zgłaszana jest do administracji uczelnianej w momencie składania wniosku o wszczęcie przewodu doktorskiego (najczęściej do końca III roku) oraz powinna być składana na zakończenie studiów. Oznacza to, że jest dokumentem wewnętrznym.

W jakim celu rejestrować i upubliczniać listy publikacji doktorantów?

1. Skoro studenci-doktoranci uważają, że studia doktoranckie przeznaczone są głównie dla kształcenia kadry naukowej, a publikacje są samą esencją nauki, to jej adepti, doktoranci powinni być włączani w jej powstawanie i rozpowszechnianie.
2. Nowelizacja *Ustawy o stopniach i tytule naukowym z 2011 r.* wprowadziła możliwość uznania za doktorat innych form wydawniczych niż maszynopis — wydruk komputerowy zapisany w formie linearnej. Z paragrafu 13 ww. ustawy można dowiedzieć się, że:
 2. *Rozprawa doktorska może mieć formę maszynopisu książki, książki wydanej lub spójnego tematycznie zbioru rozdziałów w książkach wydanych, spójnego tematycznie zbioru artykułów opublikowanych lub przyjętych do druku w czasopiśmie naukowym, określonych przez ministra właściwego do spraw nauki na podstawie przepisów dotyczących finansowania nauki, jeżeli odpowiada warunkom określonym w ust. 1.*
 3. *Rozprawę doktorską może stanowić praca projektowa, konstrukcyjna, technologiczna lub artystyczna, jeżeli odpowiada warunkom określonym w ust. 1.*
 4. *Rozprawę doktorską może także stanowić samodzielna i wyodrębniona część pracy zbiorowej, jeżeli wykazuje ona indywidualny wkład kandydata przy opracowaniu koncepcji, wykonywaniu części eksperymentalnej, opracowaniu i interpretacji wyników tej pracy, odpowiadający warunkom określonym w ust. 1.*

Jest to duża zmiana w polskim systemie zdobywania stopnia doktora, opartym dotąd na postaci kodeksowej. Dla rozważanej tutaj problematyki stanowi to zmianę optyki. Co prawda doktorant musi złożyć rozprawę doktorską promotorowi w całości, a więc wszystkie artykuły/rozdziały w jednej obwolucie/okładce, jednak potwierdzeniem faktycznego ich wydrukowania może być obecność stosownego opisu bibliograficznego w systemie rejestrującym publikacje w uczelni. Można również wyobrazić sobie sytuację, kiedy doktorant jest autorem większej liczby prac, niż te przedstawiane w przewodzie doktorskim. Mając pełne zestawienie działalności publikacyjnej doktoranta Komisja Wydziałowa otrzyma szersze spojrzenie na potencjał naukowy kandydata. Fakt wykorzystania artykułów z czasopism recenzowanych lub rozdziałów z recenzowanych prac zbiorowych jako dysertacji oznacza, że tekst przeszedł znacznie więcej recenzji zewnętrznych niż standardowe dwie w „klasycznym” przewodzie doktorskim.

3. Skoro w katalogach on-line bibliotek, w bazach danych typu SYNABA znajdują się opisy niepublikowanych prac doktorskich to krzywdą dla doktoranta jest pomijanie jego

dorobku publikacyjnego publicznego, choć nie zawsze będącego wydawnictwami samoistnymi. Jeśli doktorant zostanie na uczelni, która nadała mu tytuł doktora, w jednym miejscu zebrane będą dokumenty związane z całością jego dorobku.

4. Kolejną przesłanką do włączania dorobku doktorantów do baz rejestrujących dokonania publikacyjne pracowników jest potrzeba wykreowana przez zmianę ustawy o finansowaniu nauki (2011) — wraz z powstaniem grantów na rozwój młodej kadry naukowej jednym z warunków rozliczania jest wykazanie się publikacjami związanymi z realizacją finansowanego projektu.
5. Chociaż akredytacja studiów doktoranckich nadal jest jedynie w sferze postulatów to przedstawiciele Państwowej Komisji Akredytacji ewaluujący uczelnię/wydział, kierunek studiów mają prawo domagać się przedstawienia listy publikacji studentów i doktorantów. Dzięki zapisom w bazie uczelnianej sporządzenie części dotyczącej studentów studiów III stopnia będzie kwestią prostą.
6. Wykazanie publikacji doktorantów jest potwierdzeniem jakości kształcenia na zasadzie „spójrzcie oto prace adeptów nauki opublikowane w recenzowanych pracach zbiorowych/renomowanych czasopismach, jeśli już teraz publikują w takich miejscach, to dokąd zjadą jako samodzielni pracownicy naukowci?”. Ma to również duże znaczenie promocyjne.

Dla potrzeb zestawień ministerialnych tj. w ankiecie sporządzanej na potrzeby oceny parametrycznej — jednostki mają prawo zaliczać do swojego dorobku publikacje afiliowane dotyczące pracowników. Ale w rozliczeniu tym analizie podlegają też cytowania zarejestrowane w bazach danych Web of Science lub Google Scholar. Potwierdzeniem połączenia autora z jednostką jest tzw. afiliacja, czyli zapis nazwy instytucji, z którą autor związany jest finansowo i/lub merytorycznie. Pojęcie afiliacji jest jednak niejasne i brak jego definicji w podstawowych aktach prawnych związanych z naszym szkolnictwem wyższym. Zapisywanie tych danych tradycyjnie bardziej powiązane jest z naukami ścisłymi i przyrodniczymi niż humanistycznymi i społecznymi, choć obserwuje się w tym zakresie zmiany wynikające z wymogów ministerialnych. Problem polega jednak na tym, że wydawnictwa źródłowe, tj. redaktorzy książek i czasopism nie zawsze opisują szczegółowo status autora w danej jednostce. Pod nazwą „Uniwersytet Wrocławski” może kryć się pracownik naukowy, doktorant, student, niekiedy również osoba już niezwiązana z uczelnią. Oczywiście jest, że pracownicy wprowadzający dane do baz rozmiarów Web of Science nie mają możliwości weryfikowania aktualnego statusu autora, tj. z roku publikacji pracy, gdyż afiliacja deklarowana jest w momencie zgłaszania (*submission*) i w niewielu przypadkach zmieniana, choć bywa, że od zgłoszenia do upublicznienia jako tzw. *on-line first* czy wydrukowania mijają lata. W świetle ustaleń V. Larivièra — publikacje doktoranckie odnotowane w WoS są przeważnie pracami współautorskimi z pracownikami naukowymi uczelni prowadzącej studia doktoranckie — niemożliwe wydaje się sztuczne zwiększanie liczby cytowań odnotowanych w tej bazie, tj. z podziałem na pracowników i doktorantów, gdyż liczona jest praca, a nie jej autorzy. Jednakże można też wyobrazić sobie sytuację odwrotną: doktorant jest autorem pracy odnotowanej w WoS i posiadającej cytowania tamże odnotowane. Ze względu na kryterium formalne (liczone są tylko cytowania prac pracowników naukowych) praca taka nie będzie policzona, co może być odebrane jako krzywdzące dla jednostki.

Funkcjonujące od wielu lat bibliografie publikacji pracowników i towarzyszące im bazy osobowe, niekiedy o statusie khw, pozwalają na szybką i precyzyjną identyfikację autora pracy jako pracownika lub emeryta. Problem pojawia się w momencie, gdy nazwiska nie odnajdujemy w takiej pomocniczej bazie danych. Dlatego też jednym z warunków

koniecznych do rozpoczęcia rejestracji danych o publikacji doktorantów jest zapewnienie dostępu do danych osobowych studentów. Wymaga to ustalenia zasad współpracy z działami nauczania uczelni oraz zakresu danych potrzebnych do prawidłowego opisu „zatrudnienia”. Wydaje się, że najważniejsze byłoby powiązanie doktoranta jedynie z wydziałem, na którym odbywa studia, jednakże w ramach jednego wydziału może być prowadzonych kilka kierunków typu studium doktoranckie, a opiekunowie i promotorzy mogą pochodzić z różnych instytutów i katedr. Można również tworzyć wielośrodkowe studia doktoranckie, co utrudnia precyzyjne umiejscowienie doktoranta w jednostce. Bardzo istotne jest również odnotowanie nazwisk panieńskich, gdyż okres studiów doktoranckich to często czas zmiany stanu cywilnego i nazwiska. W kontekście wcześniejszych rozważań konieczne jest wprowadzenie jednolitego rozumienia pojęcia „doktorant” — czy w zakresie rejestracji są tylko prace opublikowane w trakcie studiów, tj. od immatrykulacji do zdania egzaminów doktorskich/wcześniejszej obrony, czy też prace do obrony lub afiliowane niezależnie od daty, kiedy zostały faktycznie opublikowane.

Rejestracja publikacji doktorantów jest zjawiskiem nowym w polskiej działalności bibliograficznej. Zgodnie z wiedzą autorki, zadania tego podjęły się: Biblioteka Politechniki Wrocławskiej (od 2007 r.), Biblioteka Politechniki Białostockiej (od 2010 r.) i Biblioteka Uniwersytecka we Wrocławiu (od 2011 r.). Niektóre bibliografie dorobku pracowników rejestrują także doktoraty — tak jest w przypadku *Bibliografii publikacji pracowników Politechniki Wrocławskiej* i *Bibliografii publikacji pracowników Uniwersytetu im. Marii Curie-Skłodowskiej*. Uniwersytet Łódzki prowadzi bazę o doktoratach i habilitacjach na UŁ, która jednak 5 lutego 2012 r. była niedostępna.

Jakie będą wnioski z analizy dorobku publikacyjnego polskich doktorantów? Czy okaże się, że publikują lepiej, inaczej, w innych źródłach niż pracownicy etatowi? Czy są to prace krajowe czy też zagraniczne? Czy doktoranci lepiej znają języki obce? Czy potwierdzą się wnioski z kanadyjskiego badania V. Larivière’a? Czy jedynym „zyskiem” dla uniwersytetów jest przygotowanie nowych kadr? Wszystkie te pytania ciągle czekają na odpowiedzi, ale ich udzielenie możliwe będzie dopiero, gdy będziemy dysponować odpowiednim materiałem badawczym.

Bibliografia

1. DĄBROWA-SZEFLER, M., SZTABIŃSKI, P.B. Model kształcenia doktorantów: wnioski z badań. Warszawa: Centrum Badań Polityki Naukowej i Szkolnictwa Wyższego, Uniwersytet Warszawski, 2008. ISBN 978-83-927745-0-1.
2. GÓRNIOWICZ, J., MACIEJEWSKA, M., MIZEREK, H. (red.). Oferta edukacyjna studiów doktoranckich a zapotrzebowanie na wysoko kwalifikowaną kadrę w różnych sektorach gospodarki : raport z badań. Olsztyn: Ośrodek Badań Naukowych, 2006. ISBN 83-87643-69-6.
3. KUĆMIEROWSKA, B. (wyd.), SOSNOWSKA, A. (red.). Model funkcjonowania studiów doktoranckich w Polsce a możliwości jego realizacji w istniejącym stanie prawnym: Ogólnopolska Konferencja Doktorantów, Warszawa 19–21.09.2008. Warszawa: Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne: Akademia Leona Koźmińskiego, cop. 2008. ISBN 978-83-61408-24-6.
4. LARIVIÈRE, V. On the shoulders of students? The contribution of PhD students to the advancement of knowledge. *Scientometrics* 2012, Vol. 90, s. 463–481 ISSN: [0138-9130](https://doi.org/10.1007/s11192-012-0913-0).
5. LEWICKI, J., KUROWSKA, K., SULIGOWSKI, D. (red.). Model funkcjonowania studiów doktoranckich: doktoranci a obszary gospodarcze — szanse i zagrożenia współpracy: Ogólnopolska Konferencja Doktorantów, Warszawa, 18–20 czerwca 2010. Kraków: Wydawnictwo Libron, cop. 2011. ISBN 978-83-62196-26-5.
6. PARUZEL, A. System informacji o dysertacjach naukowych w Polsce: stan obecny i perspektywy. W: *Zarządzanie informacją w nauce*. Pod red. Diany Pietruch-Reizes. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2008, s. 103–117 ISBN 978-83-226-1755-7.
7. SAPA, R. Dostęp on-line do informacji o doktoratach i do pełnych tekstów rozpraw broniących w polskich

- uczelniach *Przegląd Biblioteczny*. 2010, nr 2, s. 179–192. ISSN 0033-202X.
8. SZTAJER, S. Nowy model studiów doktoranckich. W: *Bariery rozwoju polskich uczelni*. Red. nauk. Zbigniew Drozdowicz, Michał Iwaszkiewicz. Poznań: Wydaw. UAM, 2008, s. 79–99 ISBN 978-83-232186-1-6.
 9. *Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym z późn. zmianami*. (Dz. U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.) korzystałam z tekstu ujednoczonego umieszczonego na stronie www MNiSW pod adresem:
http://www.nauka.gov.pl/fileadmin/user_upload/szkolnictwo/Reforma/20110523_USTAWA_z_dnia_27_lipca_2005.pdf.
 10. *Ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki z późn. zmianami* (Dz. U. Nr 65, poz. 595, z późn. zm.) korzystałam z tekstu ujednoczonego umieszczonego na stronie www MNiSW. pod adresem:
http://www.nauka.gov.pl/fileadmin/user_upload/szkolnictwo/Reforma/20110524_USTAWA.pdf.

Zawadzka, A. Publikacje doktorantów w analizie bibliometrycznej jednostki? Wstępne rozpoznanie problemu. W: *Biuletyn EBIB* [online] 2012, nr 3 (130), *Bibliometria w bibliotekach* [Dostęp: 21.04.2012] Dostępny w World Wide Web: http://www.nowyebib.info/images/stories/numery/130/130_zawadzka.pdf. ISSN 1507-7187.